

see also Decision No 1.257/2009, Official Gazette, no. 758 of 6 November 2009, Decision No 1.431/ 2010, Official Gazette, no. 758 of 12 November 2010, Decision No 727/2012, published in the Official Gazette, no. 477 of 12 July 2012, or Decision No 924/2012, Official Gazette, no. 787 of 22 November 2012).”

Krzywkowska Justyna
*adiunkt, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski
w Olsztynie, Filia w Elku*

KLAUZULA SUMIENIA JAKO GWARANCJA REALIZACJI PRAWA DO WOLNOŚCI SUMIENIA

Wolność sumienia jest kategorią prawną regulowaną w gwarancjach konstytucyjnych, europejskich i międzynarodowych. Trybunał Konstytucyjny w Polsce uznał, iż wolność sumienia stanowi prawo o charakterze ponadpozytywnym [1]. Wolność ta nie oznacza jedynie prawa do reprezentowania określonego światopoglądu, ale przede wszystkim prawo do postępowania zgodnie z własnym sumieniem, do wolności od przymusu postępowania wbrew własnemu sumieniu [2]. Zatem na gruncie art. 53 Konstytucji RP wolność sumienia oznacza wolną od jakiegokolwiek ingerencji władzy publicznej i osób trzecich możliwość wyboru światopoglądu oraz prezentowania tego światopoglądu zarówno prywatnie, jak i publicznie.

Jedną z gwarancji realizacji prawa do wolności sumienia jest tzw. klauzula sumienia. W tym miejscu warto przywołać chociażby art. 10 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, który wyraźnie stanowi, że uznaje się prawo do odmowy działania sprzecznego z własnym sumieniem, zgodnie z ustawami krajowymi regulującymi korzystanie z tego prawa. Swoboda autonomicznego ukształtowania swego stosunku do wiary i religii stanowi ważny przejaw wolności jednostki [3, s. 73]. Zatem klauzula sumienia rozumiana jest jako możliwość niepodejmowania działania zgodnego z prawem, a jednocześnie sprzecznego z przekonaniami religijnymi, ideologicznym czy światopoglądem danej osoby. W doktrynie prawa podkreśla się, że sprzeciw sumienia to indywidualny sprzeciw podmiotu wobec jakiejś formalnie obowiązującej go normy prawnej, a nie kwestionowanie obowiązywania całego systemu prawa, jakim rządzi się państwo. Każdy człowiek powinien mieć prawo do posiadania określonych przekonań, swobodnego ich kształtowania i zmiany. Prawo jednostki do sprzeciwu sumienia przez wiele lat na gruncie europejskim rozważano przede wszystkim w kontekście spraw związanych z odmową pełnienia służby wojskowej. Dziś jej praktyczne znaczenie rozszerzyło się także na wykonywanie niektórych zabiegów medycznych, w szczególności przerywania ciąży, a także zabiegów sztucznego zapłodnienia, sterylizacji czy wspomaganego samobójstwa. Obecnie w Polsce wiele emocji wzbudza ponownie instytucja klauzuli sumienia, tym razem w kontekście realizacji przez farmaceutów recept na środki wczesnoporonne (tzw. pigułka dzień po). W literaturze przedmiotu podkreśla, że konieczność zastosowania klauzuli sumienia wynika z konfliktu na linii prawo naturalne a prawo pozytywne [4;5].

W ustawodawstwie polskim klauzula sumienia jest uregulowana wprost w ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty [6], gdzie w art. 39 wyraźnie stwierdza się, że lekarz może powstrzymać się od wykonania świadczeń zdrowotnych niezgodnych z jego sumieniem. Kolejny przykład może stanowić ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej [7]. Jednak w razie konfliktu sumienia, podczas realizacji obowiązku nałożonego zgodnie z prawem, można powołać się także bezpośrednio na przepisy konstytucyjne, a dokładnie na art. 53 ust. 1, który brzmi: „Każdemu zapewnia się wolność sumienia i religii”.

BIBLIOGRAFIA:

1. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7.10.2015 r., K 12/14, OTK-A 2015, nr 9, poz. 143
2. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15.01.1991 r., U 8/90, OTK 1991, poz. 8
3. Winczorek P., Komentarz do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Warszawa 2000.
4. Sztychmiller R., Ochrona życia przez klauzulę sumienia, „Studia Prawnoustrojowe” 2018, vol. 41.
5. Sztychmiller R., Klauzula sumienia, [in:] Leksykon prawa wyznaniowego. 100 podstawowych pojęć, ed. A. Mezglewski, Warszawa 2014.
6. Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz.U. z 2023 r., poz. 1516 t.j.)
7. Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz.U. z 2022 r., poz. 2702 t.j.).

УДК 347

Майка Н. В.

*к.ю.н., доцент кафедри цивільного права
і процесу, Західноукраїнський
національний університет*

ОЗНАКИ ГІГ-КОНТРАКТУ ЯК ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ДОГОВОРУ

У сучасному цифровому світі все частіше люди працюють віддалено. Ця тенденція посилилася під час пандемії COVID-19 2020 року і набуває нових обертів з кожним днем.

За даними DOU, у 2023 році частка гіг-контракторів зросла з 1% до 5%. Компанії активніше використовують гіг-контракти, ніж аутсорсингові й аутстафінгові [1]. Незважаючи на прийнятий у 2021 р. Закон "Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні" [2] (далі Закон) це доволі низький показник, враховуючи розвиток цифрової індустрії у світі. Досі більшість фрілансерів та ІТ-компанії не використовують цей вид договору у